

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8 – 10
150 Reykjavík

20.3.2018
2018-03-39/0.11.1

Efni: 248. mál - umsögn

Landsnet hefur fengið til umsagnar frumvarp umhverfis- og auðlindaráðherra um breytingu á lögum um hollustuhætti og mengunarvarmir og lögum um mat á umhverfisáhrifum (sérstök kæruheimild vegna athafna og athafnaleysis), 248. mál á þskj. 344.

Almennt um frumvarpið

Í umfjöllun greinargerðar um mat á áhrifum frumvarpsins á framkvæmdaraðila kemur fram að áhrif þess felist helst í því að tafir geti orðið á framkvæmd ef málsmeðferð vegna mats á umhverfisáhrifum framkvæmdar dregst á langinn. Þótt hagkvæmt geti verið að bætt sé sem fyrst úr ágöllum á þáttökurétti almennings í tengslum við málsmeðferð vegna mats á umhverfisáhrifum, er óheppilegt að slíkt valdi drætti á málsmeðferðinni. Auk þessa skapa óljós lagaákvæði óvissu sem getur haft áhrif á hagsmuni framkvæmdaraðila. Því verður lagatextinn að vera skýr og horft til þess að málsmeðferðin geti gengið hratt fyrir sig. Að mati Landsnets hefur við undirbúning frumvarpsins ekki verið horft nægjanlega til hagsmuna framkvæmdaraðila og þess að draga eins og kostur er úr neikvæðum áhrifum frumvarpsins á hagsmuni þeirra.

Um 2. gr.

Í greininni er lagt til að hugtakið þáttökuréttur almennings verði skilgreint sem réttur almennings til upplýsinga og réttur til að koma að athugasemdum og gögnum við málsmeðferð samkvæmt lögnum. Af athugasemdum við greinina verður ráðið að skilgreiningunni er ekki ætlað að kveða á um sérstakan rétt til upplýsinga í mati á umhverfisáhrifum. Þrátt fyrir þetta ber orðalag frumvarpsins þetta ekki með sér. Til samræmis við orð greinargerðar leggur Landsnet til breytingu við 2. gr. frumvarpsins:

*Þáttökuréttur almennings: Réttur almennings til upplýsinga **um framgang máls í mati á umhverfisáhrifum** og réttur til að koma að athugasemdum og gögnum við málsmeðferð samkvæmt lögum þessum.*

Um 3. gr.

Í greininni eru lagðar til breytingar á ákvæðum 1. mgr. 14. gr. laga um mat á umhverfisáhrifum um málskot. Breytingartillögurnar fela að meginstefnu í sér að gera mögulegt að kæra athafnir og athafnaleysi gagnvart þáttökurétti almennings. Í 14. gr. laga um mat á umhverfisáhrifum er að finna tæmandi talningu á þeim ákvörðunum sem aðrir en framkvæmdaraðilar geta kært til úrskurðarnefndar umhverfis- og auðlindamála. Í breytingartillögum frumvarpsins felst að ekki verður lengur um tæmandi talningu að ræða, sbr. 6. tölul. b-liðar 3. gr. frumvarpsins. Með þessu er sköpuð óvissa og því leggur Landsnet til að 6. tölul. b-liðar 3. gr. frumvarpsins falli brott.

Um 4. gr.

Í greininni eru lagðar til breytingar á ákvæðum 4. gr. laga um úrskurðarnefnd umhverfis- og auðlindamála, sem ætlað er að endurspeglar þær breytingar á kæruheimildum sem lagðar eru til í 3. gr. frumvarpsins vegna ætlaðra brota á þáttökurétti almennings.

Ef gera á breytingar í ætt við þær sem lagðar eru til í frumvarpinu telur Landsnet að jafnframt þurfi að gera breytingar á ákvæðum laganna um málsmeðferð fyrir úrskurðarnefndar umhverfis- og auðlindamála, þannig að tryggt sé að slíkt mál fái sérstaka flýtimeðferð fyrir nefndinni. Í gildandi lögum er ekki kveðið á um slíkt, heldur sæta eingöngu flýtimeðferð þau mál þar sem fallist er á stöðvun framkvæmda, enda krefjist framkvæmdaraðili flýtimeðferðar, sbr. 2. mgr. 5. gr. laganna. Mat á umhverfisáhrifum framkvæmda er

tímafrekt og afar óheppilegt er að mál dragist á langinn vegna málareksturs tengdum formsatriðum sem ekki fela í sér endalok máls.

Í e-lið greinarinnar er lögð til breyting á 2. málsl. 3. mgr. varðandi kærheimildir frjálsra félagasamtaka. Er þar lagt til að í lögnum verði kveðið á um að þessir teljist eiga lögvarinna hagsmuna að gæta. Landsnet bendir á að reglan um lögvarða hagsmuni er ólögfest meginregla í einkamálaréttarhari, en inntak hennar er að mestu ákvarðað af dómstólum. Sérkennilegt er að lögbinda hagsmuni félagasamtaka sem lögvarða með þessum hætti á sama tíma og lögvarðir hagsmunir annarra byggja á ólögfestum meginreglum. Þá er breytingartillagan í ósamræmi við önnur lagaákvæði um kærurétt sambærilegra aðila, sbr. t.d. 2. mgr. 19. gr. laga nr. 60/2007 um Vatnajökulsþjóðgarð og 3. tölul. 3. mgr. 33. gr. laga nr. 55/2012 um umhverfisábyrgð. Loks felur nógildandi 2. málsl. 3. mgr. í sér að ekki er þörf á að gera breytingu á ákvæðinu að öðru leyti en því að réttur til að kæra athafnir og athafnaleysi sé tryggður. Þá verður að hafa í huga að ákvæði tilskipunar 2011/92/ESB fjallar eingöngu um hagsmuni frjálsra félagasamtaka sem vinna að náttúruvernd, en 2. málsl. 3. mgr. 4. gr. laganna kveður á um kærurétt umhverfisverndar-, útivistar- og hagsmunasamtaka. Gengur breytingartillagan því lengra en ákvæði tilskipunar 2011/92 krefjast. Því telur Landsnet óþarft að gera umrædda breytingu, en útfæra megi kærurétt náttúruverndarsamtaka vegna mála tengdum þáttökurétti með öðrum hætti.

Virðingarfyllst,

Guðjón Axel Guðjónsson, lögfræðingur Landsnets.